

СЕКЦІЯ 7. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Гомозова Т. В., кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри фортепіано

Салюкова Г. Ю., викладач кафедри фортепіано
*Харківська гуманітарно-педагогічна академія
м. Харків, Україна*

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЕТНОМУЗИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

В умовах сучасної освітньо-виховної практики важливого значення набуває народна музика. Її використання в школі вимагає від вчителя відповідної підготовки. Про це писав В.Сухомлинський, наголошуючи на тому, що краса музики є могутнім джерелом думки. З погляду українського педагога, «яскраві образи, що народжуються в уяві дитини під впливом музичної мелодії, оживляють думку, немовби спрямовуючи її численні струмочки і єдине русло. Діти прагнуть словами намалювати те, що створила уява, що вони відчують» [1, с. 192].

На основі наукового аналізу сучасної педагогічної теорії та практики можемо констатувати, що естетичне виховання набуває пріоритетного характеру, активно реалізується у соціокультурній та освітньо-виховній сфері. Його необхідність полягає в тому, щоб сформувати у молодого покоління почуття прекрасного та піднесеного, підготувати до естетичного сприймання та оцінки явищ дійсності та мистецтва, забезпечити розвиток творчих здібностей та вміння діяти за законами краси. Як зазначено в Концепції художньо естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, «сучасні загальноосвітні школи та позашкільні навчальні заклади мають стати осередками виховання справжньої духовності, плекання творчої особистості, виховання людини, що характеризується високою емоційно-естетичною культурою».

У здійсненні естетичного виховання в умовах сьогодення приймає участь широка громадськість, зокрема працівники освіти, діячі культури, батьки, представники громадських організацій. Їх зацікавленість питанням естетичного виховання дітей та молоді зумовлена соціальними, культурологічними та освітніми потребами. Так, маючи соціально-спрямовану мотивацію вони прагнуть розглядати цей процес як прояв цивілізаційного розвитку українського суспільства, яке йде шляхом посилення естетичних чинників в житті людей, піднесення рівня духовної культури, розповсюдження цінностей культури і мистецтва серед широких верств населення. Молоді пропонують високі стандарти життя, організації праці, змістовну освіту, сучасні форми відпочинку та дозвілля. При цьому наголошується на тому, що організовуючи свою життєдіяльність за законами краси, сповідуючи цінності високого мистецтва, молодь може удосконалювати себе і навколишнє середовище, привносити у свій побут працю, відносини з іншими людьми ,

твори мистецтва, відчуття прекрасного, витонченого, гармонійного, піднесеного. За таких умов особистість отримує насолоду, відчуває духовну красу, виявляє здатність до творчої співпраці у сфері суспільних відносин, розвитку художньої культури, використання творів мистецтва.

Питання естетичного виховання майбутніх вчителів, вихователів засобами різних видів мистецтв є актуальними в сучасній освітньо-виховній практиці. Особливого значення вони набувають в системі педагогічної освіти, зокрема, діяльності педагогічних коледжів і училищ, гуманітарно-педагогічних академій, класичних і педагогічних університетів, інститутів та академій післядипломної педагогічної освіти. Актуалізація питань естетичного виховання в цих навчальних закладах зумовлена тим, що майбутні організатори навчально-виховної роботи покликані бути підготовленими до активного втілення естетико-виховних ідей та художньо-естетичних цінностей у роботі з дітьми та молоддю, бути виразниками та носіями високої естетичної культури, своїм власним прикладом взаємодії з прекрасним в житті та мистецтві позитивно впливати на духовний розвиток учнів, прищеплювати їм повагу та відповідальне ставлення до художньо-естетичних досягнень минулого і сьогодення.

Сучасна педагогічна освіта оновлюється на концептуальному, теоретичному та технологічному рівнях. На зміну існуючим поглядам стосовно організації музично-естетичного виховання майбутніх учителів приходять нові, сповнені глибокого розуміння ролі і необхідності ефективного залучення дітей та молоді до цільностей естетичної культури, народного мистецтва та художньої творчості. У державній програмі «Вчитель» підкреслюється необхідність оновлення змісту педагогічної освіти зокрема поліпшення культурологічної, психолого-педагогічної та практичної підготовки вчителя, забезпечення оптимального співвідношення між професійно-педагогічною, фундаментальною та соціально-гуманітарною підготовкою працівників освіти. Сучасна освітньо-виховна практика має значні резерви, активне використання якої дозволить якісно поліпшити музично-естетичну підготовку майбутніх вихователів дитячих садків, учителів початкової та середньої загальноосвітньої школи, педагогів системи позашкільної освіти, викладачів вищих педагогічних навчальних закладів [2].

В системі педагогічної освіти музично-естетичне виховання майбутніх учителів здійснюється у двох напрямках, які передбачають формування естетичних якостей студентської молоді, а також її підготовку до здійснення художньо-естетичної освіти і виховання учнів.

Підготовка майбутніх учителів до музично-естетичного виховання учнів є напрямком естетичного виховання студентів в системі педагогічної освіти, який стосується підготовки майбутніх учителів і вихователів до здійснення естетичного виховання в школі та дитячому, садку. Необхідність цього напрямку освітньо-виховної роботи полягає в тому, щоб в умовах вищої педагогічної школи студенти оволодівали знаннями та вміннями, які вони зможуть використати під час організації естетико-виховної роботи з дітьми, залучення їх до художньої творчості, музично-виконавської діяльності тощо. При цьому майбутнім учителям і вихователям пропонуються знання, що характеризують зміст та особливості естетичного виховання учнів різних вікових груп, а також знання, уміння, необхідні для організації окремих форм естетико-виховної роботи.

Про можливість педагогічної освіти у вирішенні цих питань засвідчують теоретичні і методичні напрацювання вчених, які зосереджують свою увагу на організації музично-естетичного виховання дітей та молоді в Україні (О. Михайличенко, С. Матвієнко), формуванні естетичного ставлення до мистецтва у молодших підлітків засобами радіомовлення (І. Регейло), формуванні музично-естетичних орієнтацій молодших школярів в умовах сім'ї (М. Волос), формуванні естетичного смаку молодших підлітків у процесі вивчення іноземної (англійської) мови (Т. Ліонська), формуванні естетичного досвіду молодших школярів у процесі художнього діалогу (І. Гриценко), формуванні у молодших школярів інтересу до музикування на народних інструментах в позакласній роботі (Г. Браніцька) та ін.

Наголошуючи на ролі мистецтва в системі естетичного виховання майбутніх учителів сучасні дослідники актуалізують також питання, що стосуються використання етнохудожніх цінностей в якості засобу естетико-виховного впливу. На концептуальному, теоретичному і методичному рівні ці питання знайшли висвітлення в працях вчених. Зокрема, в них аналізуються такі питання, як теорія і практика українського національного виховання (М. Стельмахович, Б. Ступарик), українське народознавство і проблеми національного виховання школярів (В. Кононенко, Р. Скульський, О. Сухомлинська, І. Зязюн) естетичне виховання учнів засобами етнохудожньої творчості (Є. Антонович, В. Бутенко), формування духовних цінностей студентської молоді засобами українського народного мистецтва (Т. Танько), виховання національної гідності у студентської молоді засобами українського народного мистецтва (В. Одарченко), формування готовності студентів педвузу до використання національних традицій у вихованні школярів (О. Павленко), психологічні основи виховання духовності в українській національній школі (В. Москалець) та ін.

Отже, вища педагогічна освіта має широкі можливості музично-естетичного виховання майбутніх учителів, дає їм відповідну оцінку та прагне залучати до цього **процесу** естетико-виховний потенціал різних видів мистецтва. Етномузична творчість визначається як один із провідних засобів стимулювання, розвитку та збагачення естетичної культури студентської молоді в системі педагогічної освіти, формування педагогічної майстерності вчителя. В. Сухомлинський наголошував на необхідності розвитку естетичного ставлення до етномузичних цінностей у працівників освіти. Адже, «емоційність природи притаманна морально і естетично вихованій людині, виражається в тому, що серце стає сприйнятливим до доброго слова, повчання, наукової поради. Якщо ви хочете, щоб слово вчило жити, щоб наші вихованці прагнули до добра, виховуйте тонкість, емоційну чутливість юного серця. Серед численних засобів впливу на юне серце важливе місце належить музиці» [1, с. 189-190].

Література:

1. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори в п'яти томах. – К : Рад школа, 1997. – Т. 3. – С. 7–282.
2. Мистецька школа в системі національної освіти України. Навчально-методичний посібник. – Львів, 1999. – 204 с.